

Комар Ольга Анатоліївна
*д. пед. н., професор кафедри фахових методик та
інноваційних технологій у початковій школі,
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПОЛЬЩІ

Організаційна структура сучасної системи управління освітою в Польщі включає три шаблі. На найвищому – три міністерства (освіти, здоров'я та культури), які здійснюють нагляд за всією системою освіти. На середньому знаходяться три види органів: кураторії освіти, які ієрархічно здійснюють педагогічний нагляд за бюджетними закладами; органи територіального самоврядування (відділи освіти) наглядають за закладами місцевого самоврядування; установчі органи (суспільні освітні товариства, фундації), яким підпорядковані суспільні заклади. На третьому шаблі – заклади освіти, у яких безпосередньо здійснюється освітня діяльність: школи (крім вищих шкіл), бурси та інтернати, дошкільні заклади, будинки дитини, навчально-виховні заклади, психологічно-педагогічні консультації, міські спортивні осередки, палаци молоді, педагогічні бібліотеки [1].

Вчитель початкової школи – це професія особлива і не порівнюється з жодною іншою. Від вчительської індивідуальності, педагогічної майстерності і досвіду залежить життєва дорога учнів, його розумовий розвиток, характер, громадянська постава, місце і роль врешті особисте щастя. Вчитель зобов'язаний не тільки передавати інформацію, але навчати, як вибирати з інформації добротні цілі.

Підготовка майбутніх вчителів початкової школи в Польщі історично змінювалася в контексті суспільних, економічних, політичних змін в країні. Вчительська освіта протягом багатьох років підлягала чисельним зламам як організаційним, так і якісним. Всупереч тому, проблема підготовки вчителів в Польщі не була задовільною, вчителі, мали величезний вплив на формування індивідуальності дитини [2].

Об'єднання основних знань і вмінь майбутніх учителів початкової школи є метою педагогічного, психологічного і методичного навчання, необхідні до реалізації його завдань. Крім того метою цього навчання є також пробудження зацікавлень і мотивації до беззмінного вдосконалення своїх педагогічних

навичок і постійного самовладання. Щоб реалізувати вищезгадані цілі, потрібно підняти багатоспрямовуючі завдання, що знаходяться в трьох площинах:

- істотної (завдання, пов'язані з уточнюванням цілей навчання, а також підбір і сфера змісту навчання педагогічних предметів);
- організаційної (властива установка в плані навчань педагогічних, психологічних, інтердисциплінарних предметів, методик, практик);
- реалізаційної (стислий істотний контакт між вчителями, що провадять методику, дидактику, студентські практики; спільне піклування про високий рівень і збереження пропорції між теоретичним знанням і педагогічною практикою на заняттях); диференціювання форм роботи студентів на заняттях при застосуванні активізуючих методів роботи [3].

О. Копанська наголошує на декількох головних сферах європейських знань, які здобувають учні у польських школах:

- знання про Польщу у Європі (зокрема, знання про місце Польщі у Європі, про зв'язки з іншими європейськими країнами в минулому і сучасності, про права і обов'язки як громадян Європейського Союзу);
- знання про Європу (зокрема, пізнання історії континенту, його культурної розмаїтості, знання про партнерів у Європі, особливо про сусідів, знання про минулі і сучасні відносини Польщі з іншими країнами);
- знання про процес європейської інтеграції (зокрема, знання про ідеї європейської інтеграції, ознайомлення з процесом творення європейського Союзу, ознайомлення з головними європейськими організаціями, знання про процеси співпраці у регіоні Центральної Європи, ознайомлення з концепцією розвитку ЄС);
- знання про Європейський Союз (зокрема, основні знання про інституції ЄС, політику Спільноти, європейське право, принципи функціонування спільного європейського ринку, інформованість про програми освітньої співпраці і можливості працевлаштування на території ЄС).

Як свідчить аналіз, зміни в освітній політиці Польщі в період вступу до Євросоюзу мали позитивний вплив на управління освітою в Польщі. Органи самоврядування стримали зменшення

видатків на освіту в період скорочення бюджетних асигнувань; зуміли поліпшити і раціоналізувати мережу шкіл.

Базуючись на державній політиці, місцеві органи самоврядування формують і реалізують локальну освітню політику відповідно до місцевих потреб. Простежується усупільнення освіти, яке виражається у залученні місцевих громад до розвитку системи освіти і прийнятті відповідних управлінських рішень; у відродженні школи як «громадської» інституції; у розвитку мережі суспільних шкіл. До позитивних особливостей децентралізації управління освітою в Польщі належить також впровадження нових підходів у галузі фінансування на державному та місцевому рівні, чітке розмежування повноважень та відповідальності різних рівнів управління освітою [4].

Як зазначає Я. Моріц (J. Moritz) Європейська освіта має такі виховні складові:

- виховання миру, поваги, дружби між народами;
- виховання до демократії і захисту прав людини;
- виховання в дусі толерантності;
- бути відвертим з іншими людьми;
- екологічне виховання, пов'язане з економічною освітою а також підготовкою до роботи;
- виховувати культурну освіту;
- формування прооздоровчих постав;
- формування громадянської свідомості;
- формування властивого ставлення до суспільних патологій.

Європейська освіта вимагає, щоб сучасний вчитель був не тільки людиною яка дає знання, а й радником учня в його розвитку, у формуванні самостійних і творчих основ. До таких завдань має бути підготовлена нова генерація випускників, обладнана знаннями, вміннями і педагогічною підготовкою [5].

Від якості підготовки вчителя сьогодні, залежить майбутнє Польщі. Чим якісніше будуть підготовлені вчителі початкових класів, тим краще будуть громадяни освіченіші і вихованіші, від цього залежатиме майбутнє Польщі.

Учитель початкової школи зобов'язаний стати діагностом, консультантом, професіоналом в галузі створення виховного середовища. Сьогодні потрібний такий учитель, який щодня керується універсальними цінностями, компетентний фахівець, відкритий для потреб, очікувань і проблем учнів, критичний і

відповідальний за свій розвиток, постійно вдосконалюючий свій фах. Бажано, щоб водночас він був розважливим практиком і дослідником освітньої діяльності, що вміє мислити категоріями майбутнього. Це – учитель, працюючий творчо, зорієнтований на інноваційну діяльність, такий, що ставиться до учня як до рівного, стимулюючий розвиток його розумових здібностей, що вміє організувати співробітництво з місцевим оточенням і батьками учня, готує учня до самоосвіти і самоконтролю, відповідальний, такий, що піклується про гармонійний розвиток дитини, а також про стабільний ріст своєї професійної кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Гриневич Л.М. Тенденції децентралізації управління базовою освітою в сучасній Польщі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед. наук спец. 13.00.01 / Гриневич Л.М. – Київ, 2005. – 21 с.

2. Ewa Wiśniewska. Kształcenie nauczycieli w Polsce – przeszłość, stan obecny i najważniejsze wyzwania // Nauczyciel we współczesnej szkole. Zmiana - zadania – rozwój [Pod redakcją naukową Violetty Kopińskiej i Jolanty Flanz]. – Włocławek: PRINTPAP Łódź, 2011. – S. 217-247. {S. 218}

3. Piotr Kowolik. Metodyczno-praktyczne kształcenie studentów - istotną płaszczyzną przygotowania zawodowego przyszłych nauczycieli klas I-III // Kształcenie nauczycieli klas początkowych [Pod red. Henryka Moroza]. – Warszawa: Wydawnictwo Wyższej szkoły pedagogicznej Towarzystwa wiedzy powszechnej, 1999. – S. 19-29.

4. Копанська О. Тенденції змін в освітній політиці Польщі в період вступу до Євросоюзу // Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна. – 2018. – Вип. 24. – С. 225–231.

5. Moritz Janusz. Refleksje na temat kształcenia nauczycieli // Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny. – №1 (659). – Styczeń, 2008. – S. 32-35.